

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Kanserli Hastaların Hemşirenin Varlığını Algılamaları ve Etkileyen Etmenler

Cancer Patients' Perceptions of Nursing Presence and Affecting Factors

Seda KURT¹, Hatice YILDIZ ZORBOZAN², Aysun ONAR³

¹Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Edirne, Türkiye

²Kırklareli Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kırklareli, Türkiye

³Silivri Devlet Hastanesi, İstanbul, Türkiye

Geliş tarihi/Received: 27.06.2022

Kabul tarihi/Accepted: 08.01.2024

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Seda KURT, Doç. Dr.

Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği

Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye

E-posta: sedakurt81@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1844-1229

Hatice YILDIZ, Hemşire

ORCID: 0000-0001-5444-7316

Aysun ONAR, Hemşire

ORCID: 0000-0003-4676-3807

Çalışma 19. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresinde (3-4 Haziran 2021, Edirne) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Öz

Amaç: Hemşirenin varlığı, hemşirenin hastayla olan ilişkisinde deneyimlenen ve hasta sonuçlarına olumlu katkı sağlayan hemşire yeterliliğidir. Bu çalışma kanserli hastaların hemşirenin varlığını değerlendirmesi ve etkileyen etmenlerin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın örneklemini Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin medikal onkoloji kliniğinde tedavi gören 219 hasta oluşturmuştur. Veriler, sosyodemografik bilgileri içeren anket formu ve Hemşirenin Varlığı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizi yüzdeler, ortalama, Mann Whitney U testi, Kruskal Wallis varyans analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Hastaların Hemşirenin Varlığı Ölçeği toplam puan ortalaması $100,39 \pm 16,70$ olarak bulundu. Hemşireler ile 1 saatten fazla görüşen, tedavi dışındaki zamanlarda da görüştüğünü ifade eden, eşlik eden başka bir kronik rahatsızlığı olan hastaların Hemşirenin Varlığı Ölçeği puan ortalamasının istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlendi ($p < 0,05$).

Sonuç: Hastaların hemşirenin varlığını iyi düzeyde olumlu olarak algıladıkları, hemşireler ile daha fazla zaman geçirmenin ve eşlik eden kronik rahatsızlığı bulunan hastaların hemşirenin varlığını daha olumlu algıladığı belirlendi. Hemşirelerin hastalar ile tedavi dışında da ihtiyaçları doğrultusunda daha fazla zaman geçirecek bakım vermeleri ve bu konuda eğitim ve seminerler düzenlenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, kanser hastası, hemşirenin varlığı, hemşirenin algılanması.

Abstract

Objective: The presence of the nurse is the nurse's competence that is experienced in the nurse's relationship with the patient and contributes positively to patient outcomes. This study was designed to evaluate the presence of a nurse in cancer patients and to determine the affecting factors.

Material and Method: The sample of the study consisted of 219 patients who were treated in the medical oncology clinic of a university hospital between December 2019 and February 2020. Data were collected using a questionnaire form containing sociodemographic information and the Nurse Presence Scale. The data were analysed using percentages, mean, Mann Whitney U test and Kruskal-Wallis variance analysis. $p < 0.05$ was accepted as statistically significant.

Results: The mean total score for Nurse Presence Scale total score of the patients was found 100.39 ± 16.70 . It was determined that the mean Nurse Presence Scale score of the patients who talked to the with nurses for more than 1 hour, who also talked to the nurses outside of treatment, and who had another accompanying chronic disease, was statistically higher ($p < 0.05$).

Conclusion: It was determined that the patients perceived the presence of the nurse positively at a good level, patients with spending more time with nurses and patients with comorbid chronic diseases perceived the presence of the nurse more positively. It can be suggested that nurses spend more time and care with patients in line with their needs, apart from treatment and it may be suggested to organize trainings and seminars on this subject.

Keywords: Nurse, cancer patient, presence of nurse, perception of nurse.

1. Giriş

Hemşirenin varlığı, hemşire ve hasta ilişkisi neticesinde ortaya çıkan ve hastanın durumuna olumlu katkı sağlayan hemşire yeterliliğidir (1-3). Yapılan çeşitli tanımlamalarda hemşirenin varlığı, hemşirenin ve hastanın karşılıklı ilişkisinde hemşirelik sanatının uygulanması, duygusal olarak "hasta ile olma" ve fiziksel olarak "hasta için yapma" olarak tanımlanmaktadır (1, 4). Hemşire varlığını sunarken; hastayı dikkate aldığını, hastayı önemseydiğini hissettirir. Yapılan çalışmalarda hemşirenin varlığının; hastaların ruhsal ve fiziksel olarak kendilerini daha iyi hissetmelerini ve hastalıkla daha kolay başetmelerini sağladığı bulunmuştur (5, 6).

Kanser insan yaşamını biyolojik, psikolojik, sosyal ve ekonomik olarak etkileyen, dünya genelinde artarak devam eden önemli bir sağlık sorunudur. Kanser, ölüme sebep olan hastalıklar arasında dünyada ve ülkemizde ikinci sırada yer almaktadır. Dünyada yaklaşık her 6 ölümden biri; ülkemizde ise her 5 ölümden biri kanser nedeniyle gerçekleşmektedir. 2020 yılında kanser dünyada yaklaşık 10 milyon insanın ölümüne neden olmuştur. Ülkemizde en son resmi istatistiklere (2017) göre, kanser görülme sıklığı erkeklerde yüz binde 259,9 iken kadınlarda bu oran yüz binde 183,2'dir (7-9).

Kanser süreci ve tedavisi; kanser hastalarında yorgunluk, bulantı-kusma, iştahsızlık, cilt ve tırnak değişiklikleri, dispne, anksiyete gibi pek çok şikayetin oluşmasına neden olabilmektedir (10, 11). Bu nedenle kanser hastasının hemşirelik bakımına ve dolayısıyla hemşire varlığını hissetmesine gereksinim vardır. Hastaların hemşirenin varlığını algılaması hastanın gereksinimlerinin karşılanıp karşılanmaması ile ilişkilidir. Onkoloji hemşireleri; zor bir tedavi sürecinde olan onkoloji hastalarına verdikleri bakım ile kendi varlıklarını hissettirebilir ve verdikleri etkili bakım ile hastaların yaşam kalitesinin yükseltebilir. Bu nedenle kanserli hastaların hemşirenin varlığını değerlendirmesi; daha etkili hemşirelik bakımı planlanabilmesi açısından önemlidir (1-3). Literatürde; hastaların kanser tanısı alması ve tedavisi nedeniyle bakıma daha çok gereksinimi olan kanserli hastaların hemşirenin varlığını algılamalarına ilişkin hem ulusal hem de uluslararası çalışma sayısının yetersiz olduğu ve yapılan çalışmalarda da daha çok hasta memnuniyetinin değerlendirildiği görülmüştür (12-16).

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı; kanserli hastaların hemşirenin varlığını değerlendirmesi ve etkileyen etmenlerin belirlenmesidir.

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırma Tasarımı Evren ve Örneklemi

Araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel niteliktedir. Araştırmanın evrenini, Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin Medikal Onkoloji Kliniğinde tedavi gören toplam 334 hasta oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise; evreni bilinen örneklem formülüne göre %99 güven düzeyinde, %5 tolerans öngörerek 223 hasta oluşturmuştur. Çalışmaya katılan bazı hastaların anket formlarını eksik doldurulması nedeniyle 219 hasta ile çalışma sonlandırılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri; Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinin Medikal Onkoloji Kliniğinde tedavi gören hastalar ile yüz yüze görüşme metodu ile tedavi ve bakım sonrası hastanın uygun olduğu zamanlarda araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan Hastaya İlişkin Özellikleri İçeren Anket Formu ve Hemşirenin Varlığı Ölçeği (HVÖ) kullanılarak toplanmıştır. Hastalar anket formunu odalarında doldurmuştur. Görüşmeler yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür.

2.2.1. Hastaya İlişkin Özellikleri İçeren Anket Formu

Tanıttıcı özellikler bilgi formu, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmıştır ve iki bölümden oluşmaktadır (1, 2, 4). Birinci bölümde hastanın kişisel özelliklerine ilişkin (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, gelir durumu, başka kronik rahatsızlık varlığı vb.), ikinci bölümde hastalığa (hastalığın tanısı, şu anda aldığı kanser tedavisi vb.) ve hemşirelerle görüşmelerine yönelik sorular (hemşireler ile iyi bir iletişim kurma durumu, hemşireler ile geçirilen zaman vb.) yer almaktadır.

2.2.2. Hemşirenin Varlığı Ölçeği (HVÖ)

Hemşirenin Varlığı Ölçeği, Kostovich (2012) tarafından geliştirilmiştir (4). Ölçek; 28 maddelik likert türünde bir ölçektir. Her bir madde asla, nadiren, bazen, sıklıkla ve daima olarak 1/2/3/4/5 şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması, Bozdoğan Yeşilot ve Öz (2016) tarafından yapılmış olup Türkçe formu 25 maddeden oluşmaktadır. Her bir madde asla, nadiren, bazen, sıklıkla ve daima olarak 1/2/3/4/5 şeklinde puanlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe formunda ilk madde puanlamaya dahil değildir. Bu durumda alınabilecek minimum ve maksimum puanlar 24 ve 120'dir. Ölçekten alınan toplam puan ile hemşirenin varlığını algılaması belirlenmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça hemşirenin varlığını hastalara sunabildiği ve hastaların bunu olumlu olarak algıladıkları şeklinde yorumlanmaktadır. Bozdoğan ve ark.'ların çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa sayısı 0,95'tir (1). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa sayısı 0,97'dir.

2.3. Araştırmanın Etiği

Araştırmanın uygulanabilmesi için Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Bilimsel Araştırma Etik Kurulu'ndan etik kurul izni (23.12.2019/TÜTF-BAEK 2019/430) ve araştırmanın yapıldığı kurumdan kurum izni alınmıştır. Çalışma öncesinde örneklem grubuna dahil edilen hastalara çalışmanın amacı ve kapsamı açıklanmış ve sözlü onamları alınmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizi SPSS 22 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır. Hasta ile ilişkili özellikler ve hemşirenin varlığını algılamayı etkileyen faktörler; yüzdeler ve ortalama ile sunulmuştur. Normal dağılım göstermeyen verilerde iki grup karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi, üç grup karşılaştırmalarda Kruskal Wallis varyans analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Araştırmada yer alan hastaların yaş ortalamaları $60,37 \pm 11,47$, yarısından fazlası (%56,2) erkek ve %89,5'i evlidir. Hastaların %58'i ilköğretim mezunudur. Çalışmaya katılan hastaların %75,3'ü gelirinin giderine eşit olduğunu ifade etmiştir. Hastaların

%35,2'sinin kanser tanısının dışında başka bir kronik hastalığa sahip olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılan hastaların; %86,8'inin yanında refakatçi olduğu, %76,7'sinin daha önce hemşirelik hizmeti aldığı, hastaların büyük çoğunluğunun (%93,2) hemşireler ile iyi bir iletişim kurduğu, yarıya yakın (%52,5) hemşireler ile tedavi dışında da (bakım alma, bilgi alma vb.) görüştüğü belirlenmiştir. Hastaların büyük çoğunluğu (%94,1) hemşirelere söyledikleri her uygulamayı (bakım, tedavi, bilgi eksikliğine yönelik eğitim alma vb.) hemşirelerin yerine getirdiklerini ifade etmişlerdir. Hastaların yarıya yakın (%42,5) hemşireler ile gün içerisinde 1 saatten fazla (tedavi, bakım, hasta eğitimi vb. nedenler ile) görüştüğü saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Hastaların Tanıtıcı Özellikleri (n=219)

Yaş (Ort.±SS)	60,37±11,47	
	n	%
Cinsiyet		
Erkek	123	56,2
Kadın	96	43,8
Medeni durum		
Evlü	196	89,5
Bekâr	23	10,5
Eğitim durumu		
Okur-yazar değil	11	5
Okur-yazar	13	5,9
İlkokul	127	58
Ortaokul	12	5,5
Lise	43	19,6
Üniversite	13	5,9
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	41	18,7
Gelir gidere eşit	165	75,3
Gelir giderden fazla	13	5,9
Eşlik eden kronik hastalık varlığı		
Var	77	35,2
Yok	142	64,8
Refakatçi varlığı		
Evet	190	86,8
Hayır	29	13,2
Daha önce hemşirelik hizmeti alma durumu		
Evet	168	76,7
Hayır	51	23,3
Hemşirelerle iyi bir iletişim kurduğunu ifade etme durumu		
Evet	204	93,2
Hayır	15	6,8
Hastaların tedavi dışında bakım alma, bilgi alma vb. nedenlerle hemşirelerle görüşme durumu		
Evet	115	52,5
Hayır	104	47,5
Hemşirelerin hastanın söylediği her uygulamayı (bakım, tedavi, bilgi eksikliğine yönelik eğitim vb.) yapma durumu		
Evet	206	94,1
Hayır	13	5,9
Hemşirelerle gün için görüşme zamanı (tedavi, bakım, hasta eğitimi vb.)		
1 saatten az	86	39,3
1 saat	40	18,3
1 saatten fazla	93	42,5

Ort.: Ortalama, SS: Standart sapma, n: sayı, %: yüzde

Hastaların Hemşirenin Varlığı Ölçeği (HVÖ)'den almış oldukları puan ortalamasının 100,39±16,70 olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Hastaların Hemşirenin Varlığı Ölçeği Puan Ortalaması ve Cronbach Alfa Değeri (n=219)

Ort.±SS	Min.-Max.	Cronbach Alfa
100,39 ± 16,70	24,00 – 120,00	0,97

Ort.: Ortalama, SS: Standart sapma, Min.: En küçük, Max.: En yüksek

Araştırmaya katılanların hastaların HVÖ puan ortalaması ile cinsiyet (p=0,962), medeni durum (p=0,608), eğitim durumu (p=0,533), gelir durumu (p=0,488), refakatçi varlığı (p=0,997), hemşirelik hizmeti alma durumu (p=0,729), hemşirelerle iyi bir iletişim kurma durumu (p=0,095) ve hemşirelerin hastaların söylediği her uygulamayı yerine getirme durumu (p=0,748) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0,05) (Tablo 3).

Araştırmada; kanser tanısı dışında başka bir kronik hastalığa sahip olan hastaların kanser tanısı dışında başka bir kronik hastalığa sahip olmayan hastalara göre HVÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,012). Kanser dışında başka bir kronik hastalığa sahip olan hastaların HVÖ puan ortalamalarının istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır. Başka bir kronik hastalığa sahip olan hastaların hemşirenin varlığını daha çok algıladıkları bulunmuştur (Tablo 3).

Araştırmada; hemşireler ile 1 saatten fazla görüşen hastaların 1 saat ve 1 saatten az görüşen hastalara göre HVÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0,005). Hemşireler ile 1 saatten fazla görüşen hastaların HVÖ puan ortalamalarının istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır. Hemşireler ile 1 saatten fazla görüşen hastaların hemşirenin varlığını daha çok algıladıkları bulunmuştur (Tablo 3).

4. Tartışma

Kanser hastalığına sahip bireyler kanser tanı ve tedavisinin etkileriyle başa çıkmak zorunda olan hasta grubunu oluşturmaktadır. Onkoloji hemşireleri; kanser hastalarına verdikleri bakım ile kendi varlıklarını hissettirerek kanser hastalarının tedaviye uymunu artırabilir ve bu zor süreç ile daha kolay başa çıkmalarını sağlayabilirler. Bu nedenle kanserli hastaların hemşirenin varlığını değerlendirmesi; daha etkili hemşirelik bakımı planlanabilmesi açısından önemlidir (12, 13, 16).

Çalışmamızda; araştırmaya katılan hastaların; Hemşirenin Varlığı Ölçeğinden (HVÖ) aldıkları puan ortalamalarının 100,39±16,70 olduğu saptanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 120 olduğu düşünülürse hastaların HVÖ puan ortalamalarının iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Onkoloji hastaları tarafından hemşirenin varlığının algılanmasının değerlendirildiği bir çalışmada, hastaların hemşirenin varlığını düşük düzeyde algıladıkları belirlenmiştir. Ayrıca aynı çalışmada hastaların, hemşirenin varlığını algılama durumları arttıkça hastaların hemşirelerden duyduğu memnuniyet düzeyinin de arttığı saptanmıştır (2). Yapılan başka bir çalışmada ise hastaların HVÖ puan ortalaması 104,5±17,26 olarak saptanmıştır. HVÖ puanı yüksek olan hastaların; uygulanan hemşirelik bakımından daha memnun oldukları belirlenmiştir (17). Kanser hastaları ile yapılan bir çalışmada hastaların HVÖ puan ortalamasını

Tablo 3. Hastaların Tanıtıcı Bilgilerine Göre Hemşirenin Varlığı Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=219)

Özellikler	HVÖ Ort.±SS	p
Cinsiyet		
Kadın	100,71±15,30	0,962*
Erkek	100,14±17,77	
Medeni durum		
Evlü	100,22±16,68	0,608*
Bekar	101,82±17,19	
Eğitim durumu		
Okur-yazar değil	101,27±14,02	
Okur-yazar	105,53±13,04	
İlkokul	98,85±16,33	
Ortaokul	102,25± 14,89	0,533**
Lise	102,55±16,76	
Üniversite	100,76±25,94	
Gelir Durumu		
Gelir giderden az	99,07±13,24	
Gelir gidere eşit	100,53±17,61	0,488**
Gelir giderden fazla	102,76±15,21	
Eşlik eden kronik hastalık varlığı		
Var	104,59±13,17	0,012*
Yok	98,11±17,97	
Refakatçi varlığı		
Evet	100,38±16,71	0,997*
Hayır	100,44±16,93	
Daha önce hemşirelik hizmeti alma durumu		
Evet	100,30±16,54	0,729*
Hayır	100,70±17,39	
Hemşirelerle iyi bir iletişim kurma durumu		
Evet	100,93±16,45	0,095*
Hayır	93,06±18,93	
Hastaların tedavi dışında bakım alma, bilgi alma vb. nedenlerle hemşirelerle görüşme durumu		
Evet	103,18±15,02	0,012*
Hayır	97,31±17,96	
Hemşirelerin hastanın söylediği her uygulamayı yapma durumu		
Evet	100,33±16,75	0,784*
Hayır	101,46±16,61	
Hemşirelerle gün için görüşme sıklığı (tedavi, bakım, hasta eğitimi vb.)		
1 saatten az	97,68±17,83	
1 saat	96,65±16,76	0,005**
1 saatten fazla	104,51±14,77	

HVÖ: Hemşirenin Varlığı Ölçeği

Ort.: Ortalama, SS: Standart sapma, *Mann-Whitney U, **Kruskal Wallis varyans analizi

101,91±16,19 olarak saptamış olup; hemşirenin varlığının hastaların iyileşmesine katkı sağladığını belirtmiştir (13). Kanser hastalarının hemşirenin varlığı, hasta-hemşire güven ilişkisi ve kurum imajına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada; hastaların HVÖ puan ortalaması 116,6±7,51 olarak bulunmuş ve araştırmaya katılan 307 hastanın %45,9'unun hemşirenin varlığının yaşamlarında farklılık oluşturduklarını belirttikleri saptanmıştır (12). Hastaların hemşirelerden memnuniyetlerini sorguladıkları başka bir çalışmada ise onkoloji hastalarının hemşireden genel anlamda memnun oldukları; memnuniyet düzeyinin hemşireler tarafından gösterilen empati, kurdukları iletişim ve sundukları bakımın sürekliliği gibi birçok faktörden etkilendiği belirtilmiştir (16). Yapılan bir başka çalışmada hemşireler tarafından hastalara sunulan bütüncül bakımın hastanın memnuniyetini arttırdığı ve bu memnuniyetin de hemşirelerin varlığının algılanmasına olumlu katkı sağladığı bulunmuştur (18). Bizim çalışmamızda hastaların

hemşirenin varlığını algılama durumlarının iyi düzeyde olduğu saptanmıştır, hemşirenin varlığının algılanma durumunun pek çok durumdan (iyi bir iletişim kurma, hemşirenin hastasına zaman ayırması ve bakımıyla ilgilenmesi vb.) etkilendiği düşünülecek olursa bu durumun; bizim çalışmamıza katılan hastaların büyük bir çoğunluğunun (%93,2) hemşirelerle iyi bir iletişim içinde olması ve tedavi dışında da bakım vb. uygulamaları için onlarla zaman harcamaları ile açıklanabilir.

Araştırmamızda; kanser tanısına eşlik eden başka bir kronik hastalığa sahip olan hastaların başka bir kronik hastalığı olmayan hastalara göre HVÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan bir çalışmada; kronik hastalığa sahip hastaların hemşirelerin bakımlarını algılamalarının ve bununla ilişkili olarak hissettikleri memnuniyetin düşük olduğu saptanmıştır. Bunun da kronik hastalıklarla ilişkili tedavilerin ve hastanede kalışın süresi

gibi etmenlerin hastalar üzerindeki olumsuz etkileriyle birlikte hemşirelere duyulan memnuniyeti azaltmış olabileceği ile ilgili olduğu belirtilmiştir (19). Yapılan bir diğer çalışmada ise kronik hastalığa sahip olmanın hasta memnuniyetini arttırdığı belirlenmiştir (20). Cerrahi kliniklerinde tedavi gören hastalar ile yapılan bir çalışmada da kronik hastalığa sahip hastaların hemşirelik bakımından memnuniyetinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (14). Çocuk hastalar ile yapılan bir çalışmada da kronik hastalığı olan çocuklar hemşirelik bakım kalitesini daha iyi olarak belirtmişlerdir (21). Yapılan başka bir çalışmada da kronik hastalığa sahip hastaların kronik hastalığı olmayan hastalara göre hemşirelik bakım algılayışlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (22). Bizim çalışmamızda başka bir kronik hastalığa sahip olma durumunun hastaların hemşiresinin varlığını algılama durumlarını arttırdığı saptanmıştır, bu durum başka kronik hastaların sahip olduğu sorunlar nedeniyle hemşirelerin bu hastalara daha fazla zaman ayırarak ilgilenmeleri ile açıklanabilir.

Çalışmamızda; tedavi dışında da (bakım alma, bilgi alma vb.) hemşirelerle görüşen hastaların tedavi dışında hemşirelerle görüşmeyen hastalara göre HVÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda hemşireler ile 1 saatten fazla görüşen hastaların 1 saat ve 1 saatten daha az zaman geçiren hastalara göre HVÖ puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Dahili ve cerrahi servislerinde tedavi gören hastalar ile yapılan bir çalışmada hastanede daha uzun süre kalarak hemşirelik bakımından daha uzun süre yararlanan hastaların; hastanede daha az kalarak hemşirelik bakımından daha kısa süre yararlanan hastalara göre hasta memnuniyeti daha yüksek olduğu bulunmuştur (23). Farklı bölgelerdeki 15 hastaneyi kapsayan bir çalışmada hastaların hastanede kalış süresi uzadıkça hemşirelerle kurdukları iletişimin artmasına bağlı olarak memnuniyet düzeylerinin de arttığı saptanmıştır (24). Bizim çalışmamızı destekleyen çalışmaların yanı sıra tersini ifade eden çalışmalara da rastlanmıştır. Yapılan bir çalışmada ise 1 ay ve daha fazla süre hastanede tedavi gören hastaların memnuniyet düzeylerinin daha kısa süre tedavi gören hastalara göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu durum hastanede kaldıkça hemşirelere yönelik beklentinin artması ve hastaların uzayan hastalık sürecine yönelik olumsuz tutumlarıyla ilişkilendirilmiştir (15). Yapılan başka bir çalışmada da hastaların hastanede kalış süreleri uzadıkça hastaların memnuniyet düzeylerinin da azaldığı belirlenmiştir (25). Çocuk hastalar ile yapılan bir çalışmada ise hastane deneyimi olan, hastane yatış sayısı ve yatış süresi fazla olan çocukların hemşirelik bakım kalitesinin daha iyi olduğunu ifade ettikleri bulunmuştur (21). Bizim çalışmamızda hemşireler ile daha fazla zaman geçiren hastaların hemşiresinin varlığını algılama durumları daha yüksek bulunmuştur, hemşirelerin hastaya zaman ayırması, hastayla ilgilenmesi hastaların hemşiresinin varlığını algılamasına olumlu yönde etki edeceğinden bu durum beklenen bir sonuçtur.

5. Sonuç

Sonuç olarak; kanserli hastaların hemşiresinin varlığını iyi düzeyde olumlu olarak algıladıkları, hemşireler ile daha fazla zaman geçirmenin (bakım alma, eğitim alma vb.) ve daha fazla zaman geçirmesine neden olan durumların (başka kronik hastalığa sahip olma) hastaların hemşiresinin varlığını daha olumlu algılamasını sağladığı saptanmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda; hemşirelerin hastalar ile tedavi dışında da ihtiyaçları doğrultusunda daha fazla bakım,

eğitim vb. vermesi ve hemşirelere hemşiresinin varlığını hissettirmeye ve hemşire memnuniyetini arttırmaya yönelik hizmet içi eğitim programları ve seminerlerin düzenlenmesi önerilebilir.

6. Alana Katkı

Araştırma ile; zor bir tedavi sürecinde olan onkoloji hastalarına ayrılan zaman ve verilen etkili bakım ile hemşiresinin varlığının algılandığı, bu nedenle bu çalışma sonuçlarının onkoloji hemşirelerine hastaya yönelik bakım, tedavi ve eğitim uygulamalarının öneminin vurgulanması açısından rehber olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülmesi için etik kurul izni (23.12.2019/ TÜTF-BAEK 2019/430) alınmış olup araştırmanın yapıldığı kurumdan kurum izni alınmıştır. Çalışma öncesinde örneklem grubuna dahil edilen hastalara çalışmanın amacı ve kapsamı açıklanmış ve sözlü onamları alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalede herhangi bir nakdi/aynı yardım alınmamıştır. Herhangi bir kişi ve/veya kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkısı

Fikir/Kavram: SK; **Tasarım:** SK, HY, AO; **Denetleme:** SK; **Kaynak ve Fon Sağlama:** Yok; **Malzemeler:** Yok; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** HY, AO; **Analiz/Yorum:** SK; **Literatür Taraması:** SK, HY, AO; **Makale Yazımı:** SK, HY, AO; **Eleştirel İnceleme:** SK.

Kaynaklar

- Yeşilot SB, Öz F. Nursing presence: a theoretical overview. *J Psy Nurs*. 2016; 7: 94-9.
- Yeşilot SB, Öz F. Kanser hastalarının hemşiresinin varlığını algılamaları. *Psi. Hemş. Derg.* 2017; 8(3): 150-6.
- Turpin LR. State of the science of nursing presence revisited: knowledge for preserving nursing presence capability. *Int J Hum Caring*. 2014; 4: 14-29.
- Kostovich CT. Development and psychometric assessment of the Presence of Nursing Scale. *Nurs Sci* 2012; 25: 167-75.
- An GJ, Jo KH. The effect of a Nursing Presence program on reducing stress in older adults in two Korean nursing homes. *AJAN*. 2009; 26: 79-85.
- Engqvist I, Ferszt G, Nilsson K. Swedish registered psychiatric nurses' descriptions of presence when caring for women with post-partum psychosis: an interview study. *Int J Ment Health Nurs* 2010; 19: 313-21.
- Dünya Sağlık Örgütü Uluslararası Kanser Araştırmaları Kurumu (WHO-World Health Organization), Dünya Kanser Raporu 2020, <http://www.who.int/cancer/en/> Erişim Tarihi: 26/11/2021.
- TÜİK. Ölüm Nedenleri İstatistikleri, 2019. <https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=33710> Erişim Tarihi: 07/02/2021.
- Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Kurumu, Türkiye Kanser İstatistikleri 2017, <http://kanser.gov.tr/daire-faaliyetleri/kanser-istatistikleri.html.pdf>. Erişim Tarihi: 26/11/2021.
- Kurt S, Ünsar S. Assessment of symptom control patients with cancer in northwestern Turkey. *EJON*. 2011; 15: 137-44.
- Böluğtaş RP. Bakımda sonuç göstergesi olarak yaşam kalitesi. (Ed.) G. Can, Onkoloji Hemşireliği; Nobel Tıp Kitabevi 2. Baskı, İstanbul, 2020; s.309-326.

12. Huz H. Kanser hastalarında hemşirenin varlığı, hasta- hemşire güven ilişkisi ve kurum imajı algısı [Yüksek Lisans Tezi]. [Ankara]: Hacettepe Üniversitesi; 2019.
13. Mahdavi M, Ghafourifard M, Rahmani A. Nursing presence from the perspective of cancer patients: A cross-sectional study. *NPT* 2020; 8(2): 139-45.
14. Özşaker A, Sevilmiş H, Özcan Y, Samast M. Cerrahi hastalarının hemşirelik bakımını algılayışı ve memnuniyet düzeyleri. *JCM*. 2021; 11(1): 110-7.
15. Şişe Ş. Hastaların hemşirelik hizmetlerinden memnuniyeti. *Kocatepe MJ*. 2013; 14: 69-75.
16. Ülgen T, Zeybekçi S, Uğur Ö. Bir üniversite hastanesi onkoloji kliniğinde yatan hastaların hemşire memnuniyeti ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Türkiye Klinikleri J Med Sci*. 2018; 10(1): 18-27.
17. Hansbrough WB, Georges JM. Validation of the presence of nursing scale using data triangulation. *Nurs. Research* 2019; 68(6): 439-44.
18. Kostovich CT, Clementi PS. Nursing presence putting the art of nursing back into hospital orientation. *JNPD*. 2014; 30(2): 70-5.
19. Çoban Gİ, Kaşıkçı M. Hastaların hemşirelik bakımını algılayışları. *I.Ü.F.N. Hem. Derg* 2008; 16(63): 165-71.
20. Aydın M, Kaşıkçı M. Hastaların hemşirelik bakımını algılayışları. *HEMAR-G*. 2019; 21(3): 14-24.
21. Semerci R, Kostak MA, Çetintaş İ, Kocaaslan E. Çocuk gözüyle hemşirelik bakım kalitesinin değerlendirilmesi. *Ordu University J Nurs Stud*. 2021; 4(1): 39-47.
22. Koç A. Devlet hastanesinde yatan hastaların hemşirelik bakımını algıları ve ilişkili faktörler. *TÜSBAD*. 2020; 3(2): 31-41.
23. Fındık ÜM, Ünsar S, Süt N. Patient satisfaction with nursing care and its relationship with patient characteristics. *Nurs and Health Sci* 2010; 12: 162-9.
24. Kol E, Geçgil E, Arıkan C, İlter M, Özcan Ö, Şakırgün E ve ark. Türkiye’de hemşirelik bakım algısının incelenmesi. *ACU Sağlık Bil Derg* 2017; (3): 163-72.
25. Aldemir K, Gürkan A, Yılmaz FT, Karabey G. Cerrahi kliniklerde yatan hastaların hemşirelik bakımından memnuniyetinin incelenmesi. *J Health Nurs Manag* 2018; 5(3): 155-63.